

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Херсонська філія

**В. Д. ДЮНДІН, Н. Л. ДЮНДІНА,
А. В. ЛОМОНОСОВ**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної та індивідуальної
роботи студентів з дисципліни
"МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА"**

Рекомендовано Методичною радою НУК

Миколаїв • НУК • 2019

УДК 339.9(076)

Д 96

Автори: В. Д. Дюндін, канд. екон. наук, доцент;
Н. Л. Дюндіна, канд. екон. наук, доцент;
А. В. Ломоносов, д-р екон. наук, професор НУК

Рецензент О. В. Погорєлова, канд. екон. наук, доцент

Рекомендовано Методичною радою НУК

Дюндін Д. В.

Д 96 Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисципліни "Міжнародна економіка" / В. Д. Дюндін, Н. Л. Дюндіна, А. В. Ломоносов. – Миколаїв : НУК, 2019. – 34 с.

Наведено перелік тем лекційного матеріалу, тем і питань практичних занять, інші матеріали щодо підготовки до підсумкового модульного контролю та іспиту з дисципліни, систему контролю успішності, а також список рекомендованої літератури.

Призначено для студентів четвертого курсу денної та заочної форм навчання, що навчаються за напрямом підготовки 030504 "Економіка підприємства", 051 "Економіка", галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки".

УДК 339.9(076)

© Дюндін В. Д., Дюндіна Н. Л.,
Ломоносов А. В., 2019

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1. Основні характеристики навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 05 "Соціальні та поведінкові науки" Спеціальність: 6.050403 "Економіка підприємства"	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціалізація: "Економіка підприємства"	Рік підготовки	
Змістових модулів – 10		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 144		Семестри	
		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6	Освітньо-професійний рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		30 год	8 год
		Практична робота	
		30 год	8 год
		Самостійна робота	
		84 год	128
		Види контролю: екзамен	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,71:1;

для заочної форми навчання – 0,13:1.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни полягає у вивченні системи міжнародної економіки та об'єктивних етапів і принципів її розвитку, отриманні знань щодо умов, форм, методів та основного інструментарію міжнародної економічної взаємодії, а також розвитку вміння і навичок аналізу зовнішньоекономічної політики України у процесі інтеграції її у сучасну світогосподарську структуру.

Завданням вивчення дисципліни є вивчення студентами сутності і тенденцій інтернаціоналізації економіки, форм, методів, суб'єктів та рівнів міжнародної економічної діяльності, принципів і середовища її розвитку, практики здійснення і механізмів регулювання; фіксування економічних законів та закономірностей, діючих у міжнародному економічному просторі; місця України у світовій системі господарства.

Предмет дисципліни – вивчення загальних питань міжнародної економіки, міжнародних економічних відносин, міжнародного поділу праці.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Міжнародна економічна система

Тема 1. Предмет і завдання курсу, зв'язок з іншими економічними дисциплінами. Структура курсу. Поняття "міжнародна економіка" у широкому та вузькому сенсі. Співвідношення міжнародної економіки, світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Джерела інформації: [8, с. 5–18; 14, с. 6–9; 20, с. 13–18].

Тема 2. Сутність МПП. Класифікація міжнародного розподілу праці: типи та види МПП. Теорії міжнародного розподілу праці: теорія порівняльних витрат виробництва/порівняльних переваг/ та сучасні теорії модернізації МПП.

Джерела інформації: [14, с. 9–22].

Змістовий модуль 2. Міжнародна торгівля

Тема 3. Світовий ринок. Поняття зовнішньої торгівлі. Основні показники, параметри. МТ: товарообіг, обсяг. Концепції МТ: меркантилізм, фритредерство, закон інтернаціональної вартості. Основи сучасної теорії. Схема Хекшера-Оліна.

Джерела інформації: [16, с. 53–67].

Тема 4. Зростання ролі міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі. Основні фактори зростання міжнародного товарообігу. Регіональна структура (географічний поділ) МТ. Монополізація світової торгівлі.

Джерела інформації: [19, с. 32–45].

Тема 5. Кон'юнктура товарних ринків – сутність, фактори формування і розвитку, система показників вивчення і основні форми проявлення. Ціноутворення на світовому ринку. Види і форми МТ. Особливості розвитку зовнішньоторговельної

політики держав. Регулювання міжнародних торгівельних відносин. Передумови і особливості участі України в МТ.

Джерела інформації: [16, с. 90–105; 20, с. 86–97; 24, с. 291–430].

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Міжнародні інвестиції

Тема 6. Фінансові активи. Світові фінанси. Ринок капіталу. Причини міжнародного руху капіталу. Сутність вивозу. Закордонне інвестування. Міграція.

Джерела інформації: [14, с. 66–68].

Тема 7. Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної інвестиційної і виробничої діяльності. Головні форми виробничого співробітництва та роль НТР у його поглибленні.

Джерела інформації: [22, с. 213–236].

Тема 8. ТНК, та їх суть і еволюція, сучасна стратегія. Спільні підприємства. Передумови розвитку міжнародної підприємницької діяльності в Україні. Інвестиційний клімат. Джерела інформації: [20, с. 151–167].

Змістовий модуль 4. Міжнародний кредит

Тема 9. Сучасні міжнародні кредитні відносини. Кредитні гроші. Структура та інструменти валютного ринку. Світовий ринок позичкових капіталів. Міжнародні фінансово-кредитні центри та їх вплив на розвиток міжнародного кредиту. Іноземні кредити в економічному розвитку України.

Джерела інформації: [20, с. 168–172].

Тема 10. Структура, специфіка. Інституціональна структура міжнародного кредиту.

Джерела інформації: [14, с. 99–103].

Тема 11. Проблеми зовнішньої заборгованості світу та України.

Джерела інформації: [14, с. 103–119].

Модуль 3

Змістовий модуль 5. Міжнародна трудова міграція

Тема 12. Економічна природа, рушійні сили та етапи розвитку. Масштаби, форми та основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів.

Джерела інформації: [14, с. 120–124; 20, с. 200–203].

Тема 13. Трудові ресурси світового господарства: чисельність, динаміка і структура, якісні та кількісні аспекти, ефективність використання робочої сили. Проблеми та галузева структура зайнятості. Світовий ринок праці і міжнародна міграція робочої сили: сутність і причини міграції.

Джерела інформації: [20, с. 200–208].

Тема 14. Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн. Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння і експорту. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції.

Джерела інформації: [20, с. 208–218].

Змістовий модуль 6. Міжнародний обмін технологіями

Тема 15. Суть та передумови розвитку науково-технічних відносин. Світовий ринок технологій.

Джерела інформації: [14, с. 138–149].

Тема 16. Сутність і види МОТ, особливості розвитку ринку технологій. Ринок макротехнологій. Монополізація міжнародного ринку технологій міжнародними корпораціями. Основні форми передачі технологій. Ліцензії на угоди: сутність, види, терміни.

Джерела інформації: [16, с. 176–192].

Тема 17. Міжнародне технічне сприяння. Види міжнародної технічної допомоги.

Джерела інформації: [14, с. 149–156].

Змістовий модуль 7. Світова валютна система

Тема 18. Сутність та структура сучасної валютної системи. Валюта та її основні види.

Джерела інформації: [16, с. 215–220; 20, с. 220–225].

Тема 19. Паризька валютна система. Генуезька валютна система. Беттон-Вудська, Ямайська валютні системи.

Джерела інформації: [20, с. 232–236].

Тема 20. Валютні відносини у системі міжнародних економічних відносин. Національні валютні системи, їх склад. Паритет і валютний курс. Міжнародна валютна система: елементи, завдання, етапи розвитку. Європейська валютна система: сутність, завдання, механізм дії. Функціонування та етапи розвитку ЄВС.

Джерела інформації: [16, с. 268–329].

Змістовий модуль 8. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс

Тема 21. Сучасні особливості міжнародних розрахунків та вплив на них міжнародних організацій. Основні параметри, джерела інформації, принципи класифікації.

Джерела інформації: [22, с. 285–306].

Тема 22. Методи балансування платіжного балансу. Національне та міждержавне регулювання платіжного балансу. Теорії платіжного балансу.

Джерела інформації: [20, с. 258–290].

Тема 23. Друга економіка, МК як інструмент перетворення міжкраїнних, регіональних МЕН у глобальні. Створення міжнародного виробництва, сфери послуг, фінансової сфери.

Причини виникнення, етапи розвитку і риси МК. Види МК. Відмінності ТНК та БНК.

Джерела інформації: [18, с. 179–187].

Змістовий модуль 9. Міжнародна економічна інтеграція

Лекція 24. Сутність та об'єктивні основи інтеграції. Формальна та реальна інтеграція. Генезис економічних інтеграційних процесів, основні фактори впливу. Етапи розвитку, їх ознаки та особливості. Зона вільної торгівлі. Митний союз, економічний союз. Повна інтеграція.

Джерела інформації: [14, с. 185–211; 16, с. 375–425; 20, с. 329–357].

Змістовий модуль 10. Глобалізація та економічний розвиток

Тема 25. Глобалізація в сучасному світі. Вплив глобалізації на економічний розвиток. Сучасні проблеми глобалізації для різних груп країн. Тенденції розвитку глобалізації. Процеси глобалізації та їх вплив на розвиток економіки України. Вплив глобалізації на країни СНД.

Джерела інформації: [16, с. 44–450; 20, с. 359–366].

Тема 26. Постіндустріалізм: сутність, критерії, показники. Спільне та особливе у розвитку суб'єктів цивілізаційного центру. Характеристика ринково-державного регулюємого соціально-орієнтованого капіталізму. Стратегія і тактика розвитку та координації співробітництва. ОЕСР: принципи, цілі, завдання. Джерела інформації: [18, с. 198–213].

Тема 27. Поставторитарні економіки. Групи країн, особливості перехідного періоду. Суть системних реформ. Моделі та шляхи реформування: вибір стратегії розвитку. Джерела інформації: [14, с. 238–261].

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 7. Світова валютна система	12	2	2	8	16		2	14
Тема 8. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс	18	4	4	10	16		2	14
Тема 9. Міжнародна економічна інтеграція	16	4	4	8	26	2		12
Тема 10. Глобалізація та економічний розвиток	14	2	2	10				12
Разом за змістовим модулем 3	88	18	18	52	86	4		78
Разом з дисципліни	144	30	30	84	144	8	8	128

5. ПРАКТИЧНА РОБОТА

Практичні заняття призначені для поглибленого вивчення та закріплення теоретичного матеріалу, набуття практичних навичок у розв'язанні мікроекономічних завдань студентами, що стимулює їхню пізнавальну діяльність. Перелік тем практичних занять та терміни їх виконання наведені у табл. 3.

Таблиця 3. Тематика практичних занять

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
Модуль 1. Структура, сутність та розвиток міжнародної економіки та торгівлі		
1	Етапи розвитку світового господарства. Етапи розвитку міжнародної економіки. Періодизація. Довгі хвилі глобальної інтеграції. Формування системи глобального капіталізму: глобальна інтеграція та дезінтеграція.	2
2	Товарна та географічна структура зовнішньої торгівлі. Фактори росту МТ та її нерівномірний розвиток. Конкурентоспроможність. Теорія конкурентних переваг М.Т. Портера. Основі стратегії конкурентної боротьби. Методи та інструменти торгівельної політики: тарифні та нетарифні обмеження. Протириччя МТ. Шляхи їх урегулювання. ГАТТ – СОТ: завдання і принципи.	2
Модуль 2. Міжнародний капітал		
3	Міжнародний рух капіталу. Попит і пропозиція на капітал у різних ланках світового господарства. Втеча капіталу за умов погіршення фінансової кон'юнктури. Суб'єкти руху капіталу та джерела його походження. Основні форми міжнародного руху капіталу.	4
4	Критерії класифікації та види кредиту. Міжнародне співробітництво в соціально-економічних установах і організаціях системи ООН. Напрямки, форми й принципи соціально-економічного співробітництва. Вирішення глобальних проблем. МВФ. Проекти в Україні, програми фінансування. Банк міжнародних розрахунків. ЄБРР. Проекти в Україні. Неформальні економічні організації. Паризький та Лондонський клуби.	4

Продовж. табл. 3

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
Модуль 3. Міжнародна міграція, валютна система та розрахунки		
5	Світовий ринок праці і міжнародна міграція робочої сили. Хвилі та напрями міграції у світовому господарстві, центри тяжіння робочої сили. Вплив міграції на економіку країн-донорів та реципієнтів. Міграційні проблеми в Україні: депопуляція, негативне сальдо зовнішньої міграції, нелегальна імміграція.	2
6	Міжнародний обмін технологіями /МОТ/. Інноваційний шлях розвитку. Інноваційна інфраструктура. Фінансування інновацій. Українська інноваційна компанія. Проект Банку реконструкції та розвитку України, Україна на світовому ринку патентів та ліцензій.	4
7	Міжнародні валютні відносини. Нові міжнародні фінансові інструменти: ф'ючерси, опціони тощо. Фінансові ринки, що розвиваються фондові ринки: ознаки, негативні риси, переваги, групи ринків. Основні інвестори на фінансових ринках, що розвиваються.	2
8	Вільні економічні зони /ВЕЗ/. ВЕЗ як форма міжнародної економічної інтеграції, економічний та організаційно-правовий інструмент світового господарства. Мета, завдання і ознаки ВЕЗ. ВЕЗ у світовій економіці : основні показники та роль. Класифікація ВЕЗ.	4
9	Міжнародна економічна інтеграція. Інтеграційне об'єднання євразійського простору, перспективи України в процесі співробітництва: СНД, ЄврАзЄс, ГУАМ,ОЧЕС та інші. Найкрупніші регіональні інтеграційні групування: ЕАВТ, СЕФТА, НАФТА, Меркосур, САФТА, АСЕАН, АТЕС та Інші. Членство в них, режим торгівлі.	4
10	Міжнародна економічна політика України. Сучасна економічна політика України у відношенні до промислово розвинутих країн, держав, що розвиваються, країн з перехідною економікою. Економічна політика у відношенні до країн СНД. Модифікація міжнародної економічної політики України за роки незалежності.	2
Всього:		30

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студентів з вивчення теоретичного матеріалу по курсу "Міжнародна економіка" полягає в:

– уважному вивченні законспектованих лекцій, а також самостійному вивченні окремих розділів за рекомендованими підручниками;

– підготовці до виконання занять;

– написанні рефератів;

– підготовці до контрольних робіт та іспиту.

Для досконалого закріплення матеріалу студенту необхідно регулярно знайомитися з матеріалами економічних та спеціалізованих періодичних видань, а також з додатковою літературою.

Опанування лекційного матеріалу починається з детального розбору конспекту лекцій. На даному етапі варто розібратися в сутності кожного поняття і положення, домогтися розуміння логічного змісту формулювань. При цьому варто використовувати рекомендовану літературу, а при незрозумінні окремих питань варто звернутися за консультацією до викладача.

При підготовці до занять необхідно ознайомитися з графіком СРС і відповідними розділами курсу по літературі і конспекту лекцій.

Написання реферату допоможе студентам опанувати навичками добору і самостійної роботи з літературними джерелами, а також на основі вивчення, узагальнення систематизації і аналізу матеріалів робити відповідні висновки. Підготовка до контрольних робіт і іспиту здійснюється протягом усього семестру шляхом вивчення лекційного матеріалу і написання реферату. При цьому необхідно встановити логічний зв'язок між окремими темами і розділами курсу.

Таблиця 4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення міжнародної економіки. Класифікація країн світового господарства. Закономірності та етапи розвитку.	8
2	Погляди на торгівлю. Модель внутрішньогалузевої торгівлі. Традиційні теорії міжнародної торгівлі.	8
3	Механізм залучення міжнародних інвестицій. Інвестиційна політика України. Динаміка та структура інвестицій.	8
4	Світовий ринок позичкового капіталу. Міжчасові виробничі можливості та торгівля.	8
5	Основні світові ринки робочої сили. Розвиток міжнародної міграції в Україні.	8
6	Економічна оцінка міжнародної передачі технологій. Міжнародне технічне сприяння.	8
7	Валютні ринки та валютні операції. Типи угод на валютних ринках. Група світового банку. Регіональні валютно-фінансові інститути.	8
8	Міжнародні розрахунки як форма регулювання міжнародних економічних відносин. Економічний зміст платіжного балансу.	10
9	Особливості інтеграційних процесів в Україні та у світовий економіці.	8
10	Формування глобальної виробничої інфраструктури міжнародної економіки.	10
Разом		84

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Як методичне забезпечення використовуються конспект лекцій, методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентів та нормативно-правові акти. Крім традиційних паперових носіїв, конспект лекцій та методичні вказівки використовуються в електронному вигляді. При проведенні лекцій може використовуватися мультимедійний проектор.

Для поглибленого вивчення дисципліни рекомендується систематичне опрацювання законів України, нормативних документів, фахових журналів та використання ресурсів Інтернет.

З метою роз'яснення найбільш складних питань дисципліни та підвищення якості виконання завдання слід проводити групові та індивідуальні консультації за розкладом кафедри.

Під час проведення контрольних заходів рівень засвоєння матеріалу змістових модулів оцінюється шляхом написання контрольних робіт та їх захисту.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Модульний контроль є невід'ємною частиною кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Основна його мета – підвищення якості вищої освіти за рахунок створення умов для систематичної планомірної роботи студента протягом усього семестру і надання можливості вивчення і контролю засвоєння теоретичного і практичного матеріалу навчальних дисциплін окремими частинами, які називаються "модуль".

Модуль складається з одного чи декількох логічно завершених розділів дисципліни, зміст яких розглядається під час різних видів навчальних занять (лекцій, практичних занять, семінарів, самостійної роботи студентів). При вивченні дисципліни студентам рекомендується використовувати основну та додаткову літературу, конспект лекції, а також джерела з мережі Internet.

Навчальний процес вивчення дисципліни складається з одного модуля. При вивченні дисципліни проводиться поточний та підсумковий модульний контроль.

8.1. Поточний контроль

Поточний контроль охоплює:

- якість роботи на заняттях;
- пропуски лекційних занять.

Підсумковий модульний контроль проводиться по завершенні вивчення усіх модулів поточного семестру. До підсумкового модульного контролю студент допускається при умові виконання всіх елементів відповідних модулів та одержання не менше ніж 50 балів поточного контролю.

Якщо за результатами поточного контролю студент набрав не менше 60 балів, він може бути звільненим від складання підсумкового семестрового контролю.

Якщо студент бажає підвищити підсумкову оцінку, він має можливість виконати додаткові завдання.

8.2. Підсумковий контроль

Підсумковий модульний контроль складається з теоретичних та практичних питань. За відповідь на теоретичні питання без помилок або з однією незначною помилкою студент отримає максимальну оцінку. За неповні відповіді або відповіді з помилками знижується кількість отриманих балів. При неправильній відповіді або при відсутності відповіді бали не нараховуються.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Кількість балів для зарахування модуля наведені у табл. 4.

За кожне пропущене лекційне заняття без поважних причин знімається по одному балу.

Кількість залікових балів за самостійну роботу встановлюється відповідно до їх складності і оцінюється від 5 до 10 балів.

Таблиця 5

Найменування модулю	Обсяг кредитів	Найменування змістових модулів дисципліни	Сума залікових балів	
			Загальна сума залікових балів	У тому числі по темам
1. Структура, сутність та розвиток міжнародної економіки та торгівлі	1,0	1. Міжнародна економічна система	10–20	5–10
		2. Міжнародна торгівля		5–10
2. Міжнародний капітал	1,0	1. Міжнародні інвестиції	15–25	7–12
		2. Міжнародний кредит		8–13
3. Міжнародна міграція, валютна система та розрахунки. Світові процеси інтеграції та глобалізації	2,0	1. Міжнародна трудова міграція	20–30	5–7
		2. Міжнародний обмін технологіями		5–7
		3. Світова валютна система		5–8
		4. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс		5–8
	1,0	1. Міжнародна економічна інтеграція	15–25	7–12
		2. Глобалізація та економічний розвиток		8–13
Всього	5	—	60–100	60–100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За всі контрольні заходи протягом семестру студент може отримати від 0 до 100 балів. У табл. 6 наведена оцінка знань студентів у залежності від набраної суми балів та відповідність їх за оцінкою ECTS та національною системою.

Таблиця 6. Бальна оцінка знань студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. **Авдокушин, Е. Ф.** Международные экономические отношения [Текст] / Е. Ф. Авдокушин. – М. : Юрист, 1999. – 368 с.

2. **Боринець, С. Я.** Міжнародні валютно-фінансові відносини [Текст] : підручник, 4-те вид., перероб. і доп. / С. Я. Боринець. – К. : Знання, 2004. – 409 с.

3. **Борщ, Л. М.** Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи [Текст] : 2-ге вид., стер. / Л. М. Борщ. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2003. – 318 с.

4. **Бутук, О. І.** Валютно-фінансові відносини [Текст] : навч. посіб. / О. І. Бутук. – К. : Знання, 2006. – 349 с.

5. **Герчикова, И. Н.** Международное коммерческое дело [Текст] : учебник для вузов / И. Н. Герчикова. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИД, 1996. – 501 с.

6. **Горін, Н. В.** Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності [Текст] : навч. посіб. / Н. В. Горін. – К. : Знання, 2008. – 330 с.

7. **Дзюблюк, О. В.** Валютна політика [Текст] / О. В. Дзюблюк. – К. : Знання, 2007. – 422 с.

8. **Дахно, І. І.** Міжнародна економіка [Текст] : навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. / І. І. Дахно. – К. : МАУП, 2006. – 248 с.

9. Економіка зарубіжних країн [Текст] : підручник. – 2-ге вид. / А. С. Філіпенко, В. А. Вергун, І. В. Бураківський та ін. – К. : Либідь, 1998. – 416 с.

10. **Киреев, А. П.** Международная экономика [Текст] / в 2 ч. : учебное пособие для вузов / А. П. Киреев. – М., 1997.

11. **Ковальчук, Т. Т.** Економічна безпека і політика: із досвіду професійного аналітика [Текст] / Т. Т. Ковальчук. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2004. – 638 с.

12. **Козак, Ю. Г.** Міжнародна економіка [Текст] : навчальний посібник / Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон та ін. – К. : Центр навч. літ-ри, Вид-во "АртЕк", 2002. – 436 с.

13. **Козик, В. В.** Міжнародні економічні відносини [Текст] / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко. – К. : Знання, 2006. – 406 с.

14. **Копачинська, І. Г.** Навчальний посібник для самостійної роботи студентів з курсу "Міжнародна економіка" [Текст] / І. Г. Копачинська. – Миколаїв : Видавництво НУК, 2009. – 268 с.

15. Международные стратегии экономического развития [Текст] : учеб. пособие / Под ред. Ю. В. Макогона. – К. : Знання, 2007. – 461 с.

16. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран [Текст] : учебник / Под ред. д-ра экон. наук, проф. В. П. Колесова и д-ра экон. наук, проф. М. Н. Осьмовой. – М., 2000.

17. Міжнародна економіка [Текст] : підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Клишко, В. В. Рокоча та ін. ; за ред. А. П. Румянцева. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2006. – 479 с.

18. Міжнародна економіка [Текст] : підручник / за ред. В. М. Тарасевича. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 224 с.

19. Міжнародна економіка [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 560 с.

20. **Одягайло, Б. М.** Міжнародна економіка [Текст] : навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. / Б. М. Одягайло. – К. : Знання, 2006. – 407 с.

21. **Оспіщев, В. І.** Міжнародні фінанси [Текст] : навч. посіб. / В. І. Оспіщев, О. П. Близнюк, В. В. Кривошей. – К. : Знання, 2006. – 335 с.

22. **Солонінко, К. С.** Міжнародна економіка [Текст] : навч. посібник / К. С. Солонінко. – К. : Кондор, 2008. – 382 с.

23. **Шевчук, В. О.** Міжнародна економіка: теорія і практика [Текст] : підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В. О. Шевчук. – К. : Знання, 2008. – 663 с.

24. Экономическая история зарубежных стран : курс лекций [Текст] / Н. И. Полетаева, В. И. Голубович, Л. Ф. Пашкевич и др. ; под общ. ред. В. И. Голубовича. – Мн. : ИП "Экоперспектива", 1997. – 432 с.

Додаткова

25. **Асаул, М.** Формування інвестиційного клімату [Текст] / М. Асаул // Економіка України. – 2002. – № 4. – 83 с.

26. **Афонцев, С.** Экономическая политика и модели экономического развития [Текст] / С. Афонцев // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. – № 4. – С. 45.

27. **Баланецкий, Е.** Иностранные инвестиции и экономический рост: теория и практика исследования [Текст] / Е. Баланецкий, Р. Павличенко // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. – № 1. – С. 38.

28. Международные экономические отношения [Текст] : учебник для вузов / В. Е. Рыбалкин, Ю. А. Щербанин, Л. В. Балдин и др. – М., ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 503 с.

29. **Фомичев, В. И.** Международная торговля [Текст] : учебник / В. И. Фомичев. – М., 1999.

30. **Школа, І. М.** Міжнародні економічні відносини [Текст] : навч. посіб. / І. М. Школа, В. М. Козменко. – Чернівці : Рута, 1996. – 198 с.

11. ПИТАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Контрольні питання до 1-го модуля

1. Сутність та структура міжнародної економіки
2. Міжнародний поділ праці – об’єктивна основа міжнародної економіки.
3. Світове господарство як об’єкт світогосподарських зв’язків.
4. Сутність, форми та рівні міжнародних економічних відносин.
5. Сутність, етапи та показники розвитку міжнародної торгівлі.
6. Форми та методи міжнародної торгівлі.
7. Регулювання міжнародної торгівлі.
8. Україна на світовому ринку товарів та послуг.
9. Еволюція теорій міжнародної торгівлі.

Контрольні питання до 2-го модуля

1. Сутність, мотивація і форми міжнародного руху капіталу.
2. Теорії міжнародного руху капіталу.
3. Сутність, форми та причини іноземних інвестицій, їх наслідки.
4. Стан і проблеми прямого іноземного інвестування в Україні.
5. Міжнародний кредит та його роль у міжнародних кредитних відносинах.
6. Світовий ринок позичкового капіталу: структура і специфіка.
7. Інституціональна структура міжнародного кредиту.
8. Світова криза заборгованості. Проблеми зовнішньої заборгованості України.
9. Що таке міжнародний кредит і які його основні види?

10. Чим відрізняється грошовий ринок і ринок капіталів?
11. У чому полягає суть міжнародного лізингу як сучасної форми міжнародного кредитування?
12. Чим відрізняється міжнародний факторинг і міжнародний форфейтинг?
13. Що являє собою інституціональна структура міжнародного кредиту?
14. Чому періодично виникає світова криза заборгованості?
15. Що таке міжнародний кредит і які функції він виконує?
16. Назвіть основні сутнісні ознаки міжнародного кредиту.
17. Охарактеризуйте основні форми міжнародного кредиту.
18. Розкрийте сутність такого явища, як євరోинок, та основні причини його формування.
19. Вкажіть призначення та охарактеризуйте діяльність МВФ.
20. Якими причинами зумовлена необхідність залучення зовнішніх кредитів для країни?
21. Які, на Вашу думку, позитивні та негативні наслідки діяльності міжнародних валютно-фінансових організацій, зокрема для країн, що розвиваються?
22. Які причини зумовили зростання зовнішньої заборгованості України протягом 90-х років?
23. Назвіть та охарактеризуйте діяльність європейських валютно-кредитних організацій.
24. Дайте визначення поняття "реструктуризація боргу".
25. Оцініть динаміку зовнішньої заборгованості України.
26. Яку роль відіграють міжнародні фінансові організації в регулюванні зовнішнього боргу?
27. Охарактеризуйте основні шляхи реструктуризації боргових зобов'язань.

28. Назвіть спільні та відмінні риси Лондонського і Паризького клубів.

Контрольні питання до 3-го модуля

1. Економічна природа, рушійні сили та етапи міжнародної міграції робочої сили.

2. Основні світові ринки та експортери робочої сили.

3. Регулювання міжнародних міграційних процесів.

4. Україна у світових міграційних потоках.

5. Науково-технічне співробітництво у світовому господарстві.

6. Міжнародна передача технологій.

7. Міжнародні некомерційні науково-технічні зв'язки.

8. Регулювання передачі технологій.

9. Структура та основні елементи сучасної світової валютної системи.

10. Етапи розвитку світової валютної системи.

11. Валютні ринки та валютні операції.

12. Валютний ринок України.

13. Міжнародні валютні розрахунки.

14. Поняття платіжного балансу та взаємозв'язок рахунків.

15. Стан рівноваги платіжного балансу.

16. Платіжний баланс України.

17. Розкрити суть міжнародного науково-технічного співробітництва та особливості його структури.

18. Що входить у розуміння категорії "інтелектуальна власність"?

19. У чому полягає суть міжнародного ліцензування і які його особливості як форми передачі технологій?

20. Що таке міжнародний інжиніринг і які види діяльності відносяться до цього поняття?

21. Показати основні напрямки розвитку міжвузівських стосунків.

22. Яка роль СОІВ у розвитку МНТВ і, зокрема, винахідництва?

23. Що являє собою платіжний баланс країни та які основні складові його структури?

24. Показати різницю між різними формами міжнародних розрахунків.

25. Проаналізуйте основні методи регулювання платіжного балансу.

26. Охарактеризуйте найпоширеніші умови міжнародних розрахунків та їх основні форми.

27. Визначити фактори, що впливають на стан платіжного балансу.

28. Охарактеризуйте заходи, які вживаються за умов дефіциту платіжного балансу.

29. Розкрийте поняття "міжнародні розрахунки" та назвіть їхні форми.

30. Що таке платіжний баланс? Який його економічний зміст та основні категорії?

31. Дайте характеристику основним способам використання інформації платіжного балансу.

32. Розкрийте поняття структури платіжного балансу.

33. Про що свідчить позитивне (негативне) сальдо торгового балансу?

34. Що розуміють під рівновагою платіжного балансу?

35. Дайте характеристику платіжного балансу України за минулий рік.

36. Поняття, форми та етапи розвитку міжнародної економічної інтеграції.

37. Сучасні інтеграційні угруповання країн.

38. Глобалізація – вища стадія інтернаціоналізації світової економіки.

39. Суперечливість процесу глобалізації.

40. Вплив глобалізації на соціально-економічний розвиток України.

41. Глобальні проблеми людства.

42. Як розуміти суть міжнародної економічної інтеграції і за яких умов вона розвивається?

43. Показати різницю між формами міжнародної інтеграції.

44. Які основні завдання стоять перед ЄС і інтеграційному плані?

45. Які відбуваються процеси у Центрально-Східній частині Європи?

46. Що собою являє угода НАФТА і яка її роль у розвитку економік країн, яких вона об'єднує?

47. Проаналізувати інтеграційні процеси, що відбуваються в Латинській Америці.

48. Які особливості розвитку міжнародної інтеграції в Азії?

49. Показати проблеми та шляхи розвитку інтеграційних процесів у Африці.

50. Які існують передумови розвитку загальносвітової економічної інтеграції?

51. Чому міжнародна економічна інтеграція відбувається не між всіма країнами світу одночасно, а переважно на кордонах регіонів?

52. Які об'єктивні передумови є найважливішими для розвитку міжнародних інтеграційних процесів?

53. Які суперечності розвитку західноєвропейської інтеграції виникають у процесі взаємодії факторів регіональної та глобальної інтернаціоналізації?

12. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ "МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА"

1. Сутність та структура міжнародної економіки.
2. Міжнародний поділ праці – об'єктивна основа міжнародної економіки.
3. Світове господарство як об'єкт світогосподарських зв'язків.
4. Сутність, форми та рівні міжнародних економічних відносин.
5. Сутність, етапи та показники розвитку міжнародної торгівлі.
6. Форми та методи міжнародної торгівлі.
7. Регулювання міжнародної торгівлі.
8. Україна на світовому ринку товарів та послуг.
9. Еволюція теорій міжнародної торгівлі.
10. Сутність, мотивація і форми міжнародного руху капіталу.
11. Теорії міжнародного руху капіталу.
12. Сутність, форми та причини іноземних інвестицій, їх наслідки.
13. Стан і проблеми прямого іноземного інвестування в Україні.
14. Міжнародний кредит та його роль у міжнародних кредитних відносинах.
15. Світовий ринок позичкового капіталу: структура і специфіка.
17. Інституціональна структура міжнародного кредиту.
18. Світова криза заборгованості. Проблеми зовнішньої заборгованості України.
19. Економічна природа, рушійні сили та етапи міжнародної міграції робочої сили.

20. Основні світові ринки та експортери робочої сили.
21. Регулювання міжнародних міграційних процесів.
22. Україна у світових міграційних потоках.
23. Науково-технічне співробітництво у світовому господарстві.
24. Міжнародна передача технологій.
25. Міжнародні некомерційні науково-технічні зв'язки.
26. Регулювання передачі технологій.
27. Структура та основні елементи сучасної світової валютної системи.
28. Етапи розвитку світової валютної системи.
29. Валютні ринки та валютні операції.
30. Валютний ринок України.
31. Міжнародні валютні розрахунки.
32. Поняття платіжного балансу та взаємозв'язок рахунків.
33. Стан рівноваги платіжного балансу.
34. Платіжний баланс України.
35. Поняття, форми та етапи розвитку міжнародної економічної інтеграції.
36. Сучасні інтеграційні угруповання країн.
37. Глобалізація – вища стадія інтернаціоналізації світової економіки.
38. Суперечливість процесу глобалізації.
39. Вплив глобалізації на соціально-економічний розвиток України.
40. Глобальні проблеми людства Сучасні інтеграційні притрати України.
41. Види цін у міжнародному обміні.
42. Поняття міжнародної торгівлі.
43. Базис світової ціни.
44. Класичні та посткласичні теорії міжнародної торгівлі.
45. Балансування ціноутворення.

46. Обмеження в сучасній міжнародній торгівлі.
47. Валюта в міждержавних відносинах та валютні курси.
48. Механізм міжнародної торгівлі.
49. Структура та інструмент валютного ринка.
50. Сучасні організаційні форми експорту й імпорту.
51. ВТО як регулятор міжнародної торгівлі.
52. Світовий ринок судних капіталів.
53. Реальна та потенційна політика експортних можливостей України.
54. Баланси міжнародних розрахунків на світовому валютно-фінансовому ринку.
55. Типи та цілі корпорацій.
56. Поняття та спонукальні причини міжнародної міграції населення.
57. Організаційна структура і система керівництва міжнародних корпорацій.
58. Трудова міграція населення та становлення світового ринку праці.
59. Масштаби та особливості сучасного транснаціонального підприємництва у сфері промисловості.
60. Сучасна міграційна структура і міграційна політика промислово розвинутих країн.
61. Інжиніринг та його продаж на світовому ринку.
62. Роль валютно-фінансових інститутів глобального і регіонального характеру в світовій валютній системі.
63. Міжнародний кредит у системі світогосподарських зв'язків.
64. Міжнародні кредитні відношення і кредитні гроші.
65. Структура та інструменти валютного ринку.
66. Світовий ринок позикових капіталів.
67. Міжнародні фінансово-кредитні центри.
68. Міжнародний трансфер технологій як форма міжнародної взаємодії.

69. Сучасний техноглобалізм: центр і периферія.
70. Правовий захист технологій та його облік у міжнародному економічному співробітництві.
71. Патентно-ліцензійна діяльність і операції з ноу-хау на світовому ринку.
72. Міжнародні ліцензійні домовленості та їх сучасні особливості.
73. Сутність і місце лізингу в міжнародних економічних відносинах.
74. Суб'єкти і схема сучасного міжнародного лізингу.
75. Економічне регулювання взаємовідносин орендатора й орендодавця.
76. Провідні світові лізингові компанії.
77. Міжнародні лізингові організації.
78. Інжиніринг і його продаж на світовому ринку.
79. Основні риси міжнародного франчайзингу.
80. Зустрічна торгівля: сучасні риси й особливості.
81. Міжнародна ярмарково-виставкова діяльність.
82. Міжнародне співробітництво в освітній діяльності.
83. Туризм як специфічна форма міжнародної економіки.
84. Структура й основні показники міжнародних туристичних послуг.
85. Місце міжнародного туризму в системі світогосподарських зв'язків.
86. Основні туристичні центри сучасного світу.
87. Роль Всесвітньої Туристичної організації у розвитку туризму.
88. Глобальні проблеми: сутність і природа.
89. Міжнародна взаємодія в галузі рішення демографічних проблем сучасного світу.
90. Перспективи міжнародного співробітництва в економіці розроблення.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	5
4. Структура навчальної дисципліни	10
5. Практична робота	12
6. Самостійна робота	14
7. Методи навчання	16
8. Методи контролю	17
8.1. Поточний контроль	17
8.2. Підсумковий контроль	18
9 . Розподіл балів, які отримують студенти	19
10. Рекомендована література	21
11. Питання для модульного контролю	24
12. Питання до іспиту з дисципліни "Міжнародна економіка"	29

Навчальне видання

ДЮНДІН Валерій Дмитрович
ДЮНДІНА Наталія Леонідівна
ЛОМОНОСОВ Анатолій Вадимович

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної та індивідуальної
роботи студентів з дисципліни
"МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА"**

Комп'ютерне складання та верстання *В. В. Москаленко*
Коректор *М. О. Паненко*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 2,1. Тираж 15 прим. Вид № 45. Зам. № 114.

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

просп. Героїв України, 9, м. Миколаїв, 54025

E-mail : publishing@nuos.edu.ua

Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6402 від 19.09.2018 р.